

Remissvar avseende betänkandet Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll

Kustbevakningen har följande synpunkter på betänkandet.

Ett nytt grundläggande krav för att vidta kontrollåtgärder vid inre utlänningskontroll (avsnitt 5.5.2)

Kustbevakningen välkomnar utredningens förslag om ändringar i bestämmelserna som reglerar de grundläggande krav som måste vara uppfyllda för att en åtgärd ska få vidtas vid inre utlänningskontroll. I likhet med Polismyndigheten upplever vi att de nuvarande bestämmelserna i 9 kapitlet 9 § tredje stycket utlänningslagen (2005:716) är otydliga och svåra att tillämpa. Enligt vår bedömning bör den föreslagna vidgade grunden för kontroll - att kontrollen grundas på den information som Kustbevakningen har tillgång till och bedömer vara relevant och därmed möjliggörandet av selektiva kontroller - ge myndigheten förutsättningar att, inom ramen för vårt verksamhetsområde, genomföra fler inre utlänningskontroller och stärka utfallet av sådana kontroller.

Befogenhet att omhänderta elektronisk kommunikationsutrustning i utlänningslagen – Omhändertagande vid inre utlänningskontroll (avsnitt 6.5.6)

Kustbevakningen ser positivt på förslaget om möjlighet för Polismyndigheten och Kustbevakningen att vid en inre utlänningskontroll omhänderta och undersöka information i elektronisk kommunikationsutrustning.

Utredningen bedömer att det inte finns behov av en möjlighet för Kustbevakningen att, som det föreslås för Migrationsverket, överlämna åt Polismyndigheten att genomföra den tekniska undersökningen, eftersom ett omhändertagande vid en inre utlänningskontroll endast kan bestå under en begränsad tid och att en sådan mer omfattande undersökning av utrustningen därmed inte låter sig göras (s. 372 utredningen).

Vi vill här tillägga att ett omhändertagande av utrustning enligt de föreslagna bestämmelserna för Kustbevakningens del i praktiken förväntas att bli en tillfällig åtgärd eftersom vår inriktning är att myndigheten i de fall en mer omfattande utredning krävs, efter

överenskommelse med Polismyndigheten, skyndsamt överlämnar ärendet, och därmed de eventuella handlingar och den utrustning som omhändertagits, till Polismyndigheten. Kommunikationsutrustningen kommer sålunda att överlämnas till och förvaras hos Polismyndigheten som därmed övertar ansvaret för en eventuell teknisk undersökning av utrustningen. Trots den korta tid som utrustningen kommer att förvaras hos Kustbevakningen kommer det att krävas att myndigheten tar fram rutiner och stöd för detta, se vidare nedan under *Ekonomiska konsekvenser för Kustbevakningen*.

Husrannsakan vid inre utlänningskontroll (avsnitt 5.6)

Tvångsbefogenheter vid verkställighet av ett beslut om omhändertagande - Husrannsakan (avsnitt 6.5.8)

I avsnitten redogörs för Polismyndighetens befogenhet att med stöd av 20 § polislagen (1984:387) genomföra husrannsakan i syfte att söka efter föremål som ska omhändertas med stöd av bestämmelserna om inre utlänningskontroll.

När det gäller omhändertagande av pass och andra identitetshandlingar enligt 9 kapitlet 4 a § utlänningslagen, föreslår utredningen en ändring av bestämmelsen som förtydligar under vilka förutsättningar Polismyndigheten kan vidta husrannsakan med stöd av polislagen i syfte att söka efter sådana handlingar.

Beträffande förslaget om befogenhet att omhänderta elektronisk kommunikationsutrustning bedömer utredningen att den möjlighet till husrannsakan som följer av polislagen är tillräcklig. Någon särskild möjlighet till husrannsakan bör inte införas i utlänningslagen i syfte att eftersöka elektronisk kommunikationsutrustning.

Kustbevakningen saknar, till skillnad från Polismyndigheten, en generell befogenhet att vidta husrannsakan för att söka efter föremål som myndigheten med stöd av lag eller någon annan författning ska omhänderta. Vid inre utlänningskontroller i gränsnära områden får en kustbevakningstjänsteman, om en utlänning vid kontrollen inte på begäran överlämnar pass eller andra handlingar som visar att han eller hon har rätt att uppehålla sig i Sverige, i den utsträckning det behövs för att söka efter sådana handlingar genomföra ett transportmedel, om det kan antas att handlingarna förvaras där, 5 § lagen (2023:424) om polisiära befogenheter i gränsnära områden. Vid inre utlänningskontroller på annan plats än i gränsnära områden saknar emellertid Kustbevakningen denna befogenhet.

Kustbevakningen utför, inom ramen för uppdraget att att medverka i Polismyndighetens kontrollverksamhet genom kontroll av och i anslutning till sjötrafiken, självständigt inre utlänningskontroller på samma sätt som Polismyndigheten. Avsaknaden av rättsligt stöd för husrannsakan i syfte att, på annan plats än i gränsnära områden, söka efter identitetshandlingar ger dock Kustbevakningen sämre förutsättningar än Polismyndigheten att genomföra sådana kontroller. Kustbevakningen har behov av att kunna genomföra sådana genomsökningar av fartyg, fordon och andra transportmedel som används inom och i anslutning till sjötrafiken. Vi föreslår därför att 9 kapitlet utlänningslagen kompletteras med en bestämmelse med följande innebörd:

”Om en utlänning vid en kontroll inte på begäran medverkar till att överlämna pass eller andra handlingar som visar att han eller hon har rätt att uppehålla sig i Sverige, eller elektronisk kommunikationsutrustning som kan omhändertas enligt 18 §, får en tjänsteman vid Kustbevakningen, i den utsträckning det

behövs för att söka efter sådana handlingar eller sådan utrustning, genomöka ett transportmedel, om det kan antas att handlingarna eller utrustningen förvaras där.”

Den föreslagna bestämmelsen behöver förenas med förfarandebestämmelser om exempelvis dokumentation, jfr 11 § lagen om polisiära befogenheter i gränsnära områden.

*Författningskommentar – förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)
(avsnitt 15.5)*

I kommentaren till ny bestämmelse i 9 kapitlet 26 § utlänningslagen anges att rätten att använda våld för en tjänsteman vid Kustbevakningen följer av 2 kapitlet 4 § kustbevakningslagen (2019:32). Kustbevakningstjänstemans befogenhet att använda våld i kontroll- och tillsynsverksamhet föreskrivs i 6 kapitlet 2 § kustbevakningslagen. Där anges att i kontroll- och tillsynsverksamhet tillämpas bestämmelsen om att använda våld i 2 kapitlet 4 § första stycket 1 och 3–6 och andra stycket kustbevakningslagen. Författningskommentaren bör således i ett första led referera till 6 kapitlet 2 § kustbevakningslagen och därefter förklara förhållandet till 2 kapitlet 4 §.

Ekonomiska konsekvenser för Kustbevakningen

När det gäller översynen av regelverket om inre utlänningskontroll instämmer Kustbevakningen i stort i den konsekvensbeskrivning som redovisas för Polismyndigheten (avsnitt 14.3.1, s. 732) Här ska dock vägas in att Kustbevakningen jämfört med Polismyndigheten dels utför inre utlänningskontroller i begränsad utsträckning och dels har en begränsad tillgång till för kontrollerna relevant underrättelseinformation. Ett nytt underrättelsebaserat arbetssätt kommer kräva ny och utökad kompetens. Det underrättelsebaserade arbetssättet förutsätter också nära samverkan mellan Kustbevakningen och Polismyndigheten.

Beträffande ytterligare befogenheter för att klarlägga en utlännings identitet och förslaget om befogenhet att omhänderta och undersöka elektronisk kommunikationsutrustning konstateras att förslaget kommer att innebära kostnadsökningar för Kustbevakningen. Det kommer att krävas en organisation som kan hantera omhändertagandet. I detta avseende kommer det med all sannolikhet att behövas utbildning, framtagande av helt nya rutiner och eventuellt något systemstöd för omhändertagandet. Kostnaderna är i dagsläget dock svåra att uppskatta. Kustbevakningen anser att det är viktigt att det skapas effektiva systemlösningar som nyttjar statens resurser på ett optimalt sätt. Med tanke på att Polismyndigheten är huvudansvarig myndighet för de inre utlänningskontrollerna och då vi bedömer att Kustbevakningen i de ärenden som kräver en mer omfattande utredning kommer att överlämna ärendena, inklusive omhändertagen utrustning, till Polismyndigheten, är det inte försvarbart att Kustbevakningen ska behöva ta fram ett eget systemstöd. Vi förutsätter att vi kommer att kunna nyttja det systemstöd som Polismyndigheten kommer att använda.

De ändrade grundläggande kraven för inre utlänningskontroll och befogenheten att omhänderta elektronisk kommunikationsutrustning förväntas innebära ekonomiska konsekvenser för Kustbevakningen. Ändringarna kommer att kräva vissa utbildningsinsatser rörande det nya regelverket och uppdatering av styrdokument med mera som i dag finns rörande inre utlänningskontroller.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektör Lena Lindgren Schelin. I ärendets handläggning har deltagit överdirektör Henrik Jonsson, senior advisor Anders Kjaersgaard, chefsjurist Sara Thörngren, verksamhetsutvecklare Johan Eklund, verksamhetsutvecklare Anna Kimber, handläggare gränskontroll Karin Lindquist och verksjurist Anna-Clara Eriksson, föredragande.

Lena Lindgren Schelin

Anna-Clara Eriksson

Extern digital kopia till:

ju.L7@regeringskansliet.se

Försvarsdepartementet, enheten för samhällsskydd

Försvarsdepartementet, rättssekretariatet

Intern digital kopia till:

Ledningsgruppens ledamöter

SRAT

TULL KUST

SEKO